

KREDİ TAHSİSİNDE RATING YÖNTEMİNİN SORUNLU KREDİYE ETKİSİ

Metin ATALAR[*]
Nisa Kıymet ŞAHİN[]**

ÖZ

Bankalar teknolojik yenilik ve rekabete paralel olarak her geçen gün gelişmekle birlikte, özünde mevduat toplama ve kredi pazarlama ana işlevi içinde faaliyet gösteren kurumlardır. Bankaların asli işlevi güven esaslı doğrultusunda piyasadan belli bir maliyetle fon toplamak ve belirli kar marjıyla yine piyasaya aktarmaktır. Ancak piyasadan toplanan fonların kredi olarak pazarlanması, banka politikası, piyasaların durumu ve hedef müşterilerin kredibilitesi kısıtları çerçevesinde gerçekleştirilebilmektedir. Özellikle ticari işletmelerin kredi taleplerinde mali tablolar analizi sonuçlarına göre verilen kredi kararı, bankaların sorunlu kredi oranını doğrudan etkilemektedir. Bankalar sorunlu kredilerinin oluşumunda önceden gerekli önlemleri alabilmek amacıyla, özellikle ticari işletmelerin finansal bilgilerini, aktarma ve arındırma işlemlerinden geçirerek yorumlanabilir seviyeye getirmektedirler. İşletmelerin finansal bilgilerinin bankalar tarafından yeniden gözden geçirilmesi ve düzeltme kayıtları yapılarak manipülatif raporlamaların tespiti ile bankalarda sorunlu kredi oranı düşerek, kredi kalitesinde artış yaşanabilecektir.

Çalışmanın amacı, ticari işletmelerin risk derecelerini belirleyen rating kredi değerlendirme yönteminin gelişmesi ve doğru kredi kararlarının verilmesi sağlanarak bankaların sorunlu kredi oranları düşürülerek, finansal risk haritalarındaki olumsuzlukları minimum seviyeye indirilmesine katkı sağlamaktır. Bu amaçla bir kamu bankasında değerlendirme yöntemlerine göre verilen kredilerin

* Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe Finansman Programı

** Öğr.Gör. Balıkesir Üniversitesi, Bigadiç Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü

takibe düşme oranları karşılaştırmalı olarak verilmiş ve uygun tahsis yöntemiyle kredi risklerinin minimize edilebileceği vurgulanmıştır.

Bu çalışmayla, kredi tahsisinde işletmelerin finansal analizlerinin değerlendirilerek rating yöntemiyle verilen kredilerin diğer kredi değerlendirme yöntemlerine kıyasla sorunlu kredi oranını düşürdüğü ve banka mali bünyesinin bozulmasını önleyerek sermaye yeterliliğini arttırdığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kavramlar; Rating Yöntemi, Finansal Tablolar, Sorunlu Kredi.

The Effect Of Rating Method To Problematic Loans At Loan Allocation

ABSTRACT

With the improvement of banks each passing day, in paralel with technological innovation and competition, in essence, the banks are some institutions which operate in their main function of collecting deposits and loan marketing. The primary functions of the banks are to collect. Funds from the market with a certain cost in the direction of the confidence subject and to transfer them to the market again with a certain profit margain. However, the marketing of the funds collected from the market as loans, can be carried out within the constraints of the banking policy, the situation of the market and the credibility of the target markets. Particularly, in the loan requests of the trade associations, the loan decision made according to the analysis results of the financial situations affects the critical rate of the banks loans directly. With the aim of taking some necessary precautions in advance for the performing of the critical loans, the banks bring the financial information of the trade associations to a level at which it can be interpreted passing it through the transfer and purification proseduros. By reviewing of the financial information of the trade associations once more and preparing their correcting reports, with the determination of the manipulative reports and by reducing the critical rates of the loans at the bank an increase can occur in the loan quality.

The aim of this study is to develop rating loan assesment method which determines the risk ratings of commercial establishments, to ensure giving the proper loan decisions and to make contributions for the decreasing of problematic

loans of the banks and to reduce the problems to the minimum level in financial risk maps. To this end, to prosecution rates of the loans given with rating methods by a public bank has been given comperatively and it has been emphasised that the loan risks can be minimized with the proper allotment method.

In this study, it has been ascertained that in loan allotment, the loans which were given with rating methods have reduced the rate of problematic loans compared with the other loan rating methods and prevented the unstability of financial condition of the bank and enhanced capital adequacy.

Key Words; Rating Method, Financial Statements, Problematic Loan

1. GİRİŞ

Risklerin dağılımında ve yönetiminde en önemli rolü oynayan kurumların başında kuşkusuz bankalar gelmektedir. Bankalar, faaliyet gösterdikleri para ve sermaye piyasalarında çok çeşitli risklere maruz kalmakta, özellikle asimetrik bilginin olumsuz etkisi de dikkate alındığında, maruz kalınan risklerle mücadelede daha etkin yol ve yöntemler geliştirmek zorundadırlar. Bankacılık sektörü ve bankalar, ekonomik yapı ve ilişkiler sistemi içinde finansal aracılık fonksiyonu gören en önemli kurumlardır. Diğer bir ifadeyle (Ekren, 2008); bankalar fon fazlası olan birimlerden fonları toplayıp bunları fon ihtiyacı olan birimlere etkinlik, verimlilik ve alternatif maliyet prensipleri çerçevesinde aktarma görevi, yetkisi ve sorumluluğu olan ekonominin en kritik kurumlarıdır. Küresel ekonomi 1980’li yıllarda de-regülasyon sürecine, 1990’lı yıllarda ise makro ölçekli birçok finansal krize maruz kalmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen olağanüstü hızlı yenilikler, küresel sermayenin bir ülkeden diğerine kolayca akmasını sağlamış ve bunun sonucunda sermaye getirinin en yüksek olduğu piyasalara doğru yönelmiştir. Ancak, yüksek getiri aynı zamanda yüksek risk anlamına gelebildiğinden, yaşanan finansal krizlerle ortaya çıkan büyük tutarlı kayıplar, zaman zaman sermayenin getiriyle orantılı olmayan riskli alanlara kaydığına dair bir gösterge olarak değerlendirilmektedir (Yayla ve Kaya, 2005). 2008 yılında ABD’de başlayan mortgage krizi sonrasında ABD’nin en büyük mevduat bankaları ve finansal kuruluşlarına

(Örneğin, Merrill Lynch, Lehman Brothers, Fannie Mae ve Freddie Mac, Washington Mutual) ABD hükümeti tarafından el konulmak zorunda kalınmış veya diğer banka ya da finansal kuruluşlara değerlerinin çok altında satılmışlardır. Bu durum başta yatırımcıları ve ABD ekonomisini daha sonra da tüm dünyayı olumsuz yönde etkilemiş, ayrıca finansal bilgiye olan güvenin bir kez daha zedelenmesine neden olmuştur (Çıtak, 2009).

Son yıllarda yaşanan krizler bankacılık sektörünün devamlı olarak denetim ve gözetim altında tutulmasının zorunlu olduğunu göstermektedir. Kredilerin geri dönmemesi veya mali plasmanlarından verim elde edilememesi ya da bunların büyük ölçüde değerini yitirmesi sonucunda bir bankanın yükümlülüklerini yerine getirmesindeki sorunlar, sistemdeki diğer bankaları ve kurumları da etkilediğinden kamu otoriteleri banka batıklarına meydan vermemek için bankaların finansal durumlarını sürekli gözetim altında tutmaktadırlar (Talu, 2001).

Bankacılık sektörünün ve dolayısıyla da küresel ekonomilerin muhtemel krizlerle daha sağlam finansal yapı ile mücadelesinde bankaların gerek iç yönetim mekanizması tarafından, gerekse de banka dışından yetkili otoritelerin gözetim ve denetimi altında bulundurulmaları gerekmektedir. Banka müşterilerinin kredibilite analizinde kendi iç sistemlerince hazırlanan kredi tahsis prosedürleri önemli olmakla birlikte, banka dışından gerek 5411 sayılı Bankacılık Kanunu gerekse de bu kanun doğrultusunda yetkili otoritelerce düzenlenen mevzuat ve yönetmelikler sektördeki en önemli yasal altyapıyı oluşturmaktadır. İlgili kanun doğrultusunda yayımlanan yönetmeliklerde bankaların kullandıracakları kredilerin nitelikleri ve sınırlılıkları belirtilmiştir. Belirtilen sınırlamalardan; özellikle Hesap Durum Belgesi'nin 250 Bin TL'nin üzerindeki kredi taleplerinde temin edilmesi, bu tutarın altındaki kredi taleplerinde alınmasının zorunlu olmaması bankaların sorunlu kredi oranlarında artışa yol açmaktadır.

2. BANKALARDA TİCARİ KREDİ TAHSİS YÖNTEMLERİ

Bankalarca tahsis edilerek kullanılan birçok kredi türü olmakla birlikte, bankaların risk yapısını en fazla etkileyebilecek kredi türü ticari ve kurumsal kredilerdir. Diğer kredi türlerine kıyasla toplam kredi hacmi ve maruz kalınan risk çeşitleri içinde ticari ve kurumsal kredilerin payı daha fazladır. Kredi riskinin oluşmasındaki en önemli nedenlerden biri kredilendirme öncesi yapılan yetersiz çalışmalardır.

Özellikle kredilendirme öncesinde (T.C.Ziraat Bankası, Risk İzleme Eğitim Notu, 2005);

- Firmalar hakkında yeterli düzeyde bilgi toplanmaması dolayısıyla, firmaların yeterince tanınmaması,
- Eksik evrak ve firmanın mali bünyesine ait bilgi noksanlığı,
- Yanlış teminatlandırma,
- Kredi tür ve tutarının yanlış belirlenmesi,

gibi unsurlar, kredinin daha başlangıçta sorunlu doğmasına yol açabilmektedir. Sorunlu kredi verilerek, bankaların kredi ve diğer risklerinin artışının engellenebilmesi için kredilendirme öncesi, firmaların faaliyetleriyle finansal tablolarının uygunluğu tespit edilmeli, finansal raporlarındaki bilgiler ışığında kredi ihtiyacı doğru belirlenerek ihtiyacının üzerinde kredi verilmemeli ve kredilerin verilmiş amacı dışında kullanılıp kullanılmadığı takip edilmelidir.

Çoğu risk yöneticisi gibi, banka kuruluşlarına inanan düzenleyiciler bu kuruluşların risklerini anlama yeteneğine sahip olmalıdırlar. Fakat kredi portföyündeki doğal risklerin tamamıyla ilgili tam bilgi sahibi olmak için, bankalar öncelikle onları ölçebilecek kapasiteye sahip olmalıdır (Henkel, 2011).

Bankalarca ticari ve kurumsal kredilerin tahsis sürecinin yukarıda belirtilen önemi nedeniyle, kredi tahsis yöntemleri de aşağıdaki gibi sınıflara ayrılmıştır:

- Rating Yöntemi
- Scoring Yöntemi
- Hesap Durum Belgesi Alınmaksızın Kredi Yöntemi-(HDA)
- Diğer Yöntemler

2.1. Rating Yöntemi

Rating yöntemi, işletmenin finansal ve finansal olmayan tüm bilgilerinin, konusunda uzman personel tarafından, daha geniş bir istihbarat çalışmasıyla hazırlanan ve analiz raporları doğrultusunda yapılan değerlendirme yöntemidir. Rating yönteminin altyapısını oluşturan mali tablolar analizi, bir firmanın mali durumunu, faaliyet sonuçlarını ve finansal yönden gelişmesini değerlendirebilmek, gelişme yönlerini saptayabilmek ve firma ile ilgili geleceğe dönük tahminlerde bulunabilmek için, mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin ve bunların zaman içinde göstermiş oldukları eğilimlerin incelenmesi (Akgüç, 2006) süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte bankalar tarafından, güvenilir ve değişik kaynaklardan faydalanarak yürütülen istihbarat çalışmaları ile kredi müşterilerinin hukuki yapıları, ticari ahlaki ve girişimciliği tespit edilirken; mali durumlarını yansıtan belgeler üzerinden yapılan mali analiz çalışmalarıyla da, işletmelerin finansal yapılarının, gelişmelerinin, faaliyetlerinin ve faaliyet sonuçlarının, sektörün ve ekonominin genel durumu çerçevesinde incelenmesi, yorumlanması ve raporlanması çalışmaları yapılmaktadır. Firmaların finansal tabloları ve finansal olmayan analizleri sonucunda belirlenen rasyolar yardımıyla hesaplanan rating puanı kredi değerlendirmesinde esas alınmakta ve kredi şartları bu puan doğrultusunda belirlenmektedir.

2.2. Scoring Yöntemi

Scoring yöntemi, işletmenin piyasa istihbaratı, ticari moralitesi ile birlikte finansal verileri dikkate alınarak belirlenen skor puanının, alınacak teminatının ve kredi şartlarının sistem tarafından belirlenmesi yoluyla yapılan kredi tahsis yöntemidir. Kredi müşterilerinin ölçeği, moralitesi, mali ve mali olmayan verileri ile bilanço dışı varlık ve borçları değerlendirilerek müşterinin skor puanı ve teminatı belirlenir. Bu sistemde müşterinin faaliyet gösterdiği sektör tipine göre geliştirilen formüllerle kredi miktarı hesaplanır. Kredi açılması için gerekli tüm belgeler temin edilip, gerekli istihbarat, çek, senet, icra, iflas kayıtları gibi tüm sorgular yapılarak, müşteri ile kredi ilişkisine girilebileceğine dair olumlu kanaatin oluşması halinde, kredi tutarı, teminat ve ödeme koşulları belirlenerek bu değerlendirme yöntemi uygulanmaktadır.

Risk ölçüm modelleri ve scorecardlar, artık karmaşık ve gelişmiş kurumlar ile sınırlı değildir. Bu araçlar, yeteneklerini geliştirmek ve borçlunun kredi borcunu etkin bir şekilde yönetmek için bankalar tarafından artan bir şekilde benimsenmektedir. Borçlular arasındaki riski ayırt edebilme, özellikle finansal kriz sonrası sadece düzenleyici bir görev değil, aynı zamanda ayrı bir rekabet avantajı haline gelmiştir (Henkel, 2011). Derecelendirme ölçeğine göre iyi bir şekilde tasarlanmış ve ayarlanmış scorecardlar yoluyla risk ölçümünde bankalarca başarılı sonuçlar alındığı takdirde, bankalar gelecekteki risk ölçümündeki zorluklar için konum ve yeteneklerini arttırabilecektir. (Henkel, 2011).

2.3. Hesap Durum Belgesi^{***} Alınmaksızın Kredi Yöntemi-(HDA)

HDA kredi değerlendirme yöntemi, işletmelerin finansal bilgileri dikkate alınmadan, piyasadaki itibarı ve ticari moralitesine göre yapılan değerlendirme yöntemidir. Bankalar finansal verileri yetersiz olan, ancak çeşitli nedenlerle kredi kullanırmak istedikleri firmalara HDA kredi değerlendirme usulüyle kredi kullanırmakta, bunun sonucunda sorunlu duruma düşmesi muhtemel bir kredi işlemi yapılmış olmaktadır. Bazı bankalar yukarıda belirtilen nedenlerle 250 Bin TL'ye kadar olan ticari kredi taleplerinde genellikle bu tür kredi değerlendirme yöntemiyle daha hızlı ve daha az prosedürle kredi kullanırmaktadır. Belirtilen nedenlerle kullanılan krediler sonucunda da bankaların sorunlu kredi oranları yükselmektedir. HDA kredi değerlendirme yöntemiyle tahsis

*** 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik'le Hesap Durum Belgesi'nin tanımı aşağıda belirtilmiştir;

- a) Banka ve finansal kuruluş ile kamu kuruluşlarının tabi oldukları özel mevzuat veya muhasebe sistemleri uyarınca düzenleyecekleri dipnotlarını da içeren bilanço ile kâr ve zarar cetvelleri ile bunlara ek mali tabloları,
- b) Menkul kıymetleri halka arz olunmuş ortaklıklar ile sermaye piyasası aracı kurumlarının sermaye piyasası mevzuatı uyarınca düzenleyecekleri dipnotlarını da içeren bilanço ile kâr ve zarar cetvelleri ile bunlara ek mali tabloları,
- c) (a) ve (b) bentleri dışında kalanlardan Türkiye'de yerleşik kişilerin Maliye Bakanlığının 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa istinaden çıkardığı Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliği uyarınca, yurtdışında yerleşik kişilerin ise tabi oldukları yabancı mevzuat uyarınca düzenleyecekleri uluslararası standartlara uygun dipnotlarını da içeren bilanço ile kâr ve zarar cetvelleri ile bunlara ek mali tabloları, ilgili yönetmelikte özelliği belirtilen tanıtıcı bilgiler formu ile birlikte hesap durum belgesi olarak kabul edilir.

edilen krediler, firmaların finansal verilerini ön plana çıkarmadan tek yönlü değerlendirmeler yapılarak verilen kredi türüdür. Bu kredi değerlendirme yönteminde, müşterinin ortaklık yapısı, borç ödeme kabiliyeti, borçlanabilirlik kapasitesi, ticari faaliyetinin uygunluğu, üretim yerinin konumu, kuruluş yılı, firma ortaklarının sektördeki deneyimleri gibi bilgiler araştırılmakta, bu bilgiler doğrultusunda kredi tahsisi yapılabilmektedir. Bu yöntemle kredi tahsisi işletmelerin finansal yönünü dikkate almadığından, tek yönlü değerlendirme nedeniyle çoğunlukla sorunlu kredilerin artışını hızlandırmaktadır. Scoring ya da Rating yöntemlerine kıyasla HDA kredi değerlendirme yöntemi, bankaların kredi portföylerinin bozulmalarına ve kredi zararlarının artışına yol açmaktadır. Bu yöntemde, kredi kullanımını onaylanıp onaylanmama konusunda karar verme aşamasında, firmanın endüstrideki ekonomik döngünün altında veya zirvesinde bulunup bulunmadığı sorusu, değerlendirmeyi direkt olarak etkileyecek cevapları vermektedir (Serov, 2011).

2.4. Diğer Yöntemler

Yukarıda belirtilen tahsis yöntemleri dışında, ticari müşterilerin kredinin teminatını oluşturan değerlerin likiditesine göre tahsis yöntemi çeşitlilik göstermektedir. Ticari müşterilerin kullanacakları kredileri için TL ya da YP mevduat, fon, tahvil, hazine bonosu gibi likiditesi yüksek ve riski nispeten düşük teminatları sağlamaları durumunda, kredi için daha basit çalışma ile kredi tahsisi yapılabilmektedir.

Kredi verenler, müşteri riskini doğru ve tutarlı bir şekilde değerlendirmede, ekonomik çevrede ne olup bittiğini saptayan ve kredi değerlendirmesi için kredi puanı ortalaması kullanma ihtiyacını ortadan kaldıran bir kredi puanı ararlar (Dymi, 2010).

3. HESAP DURUM BELGESİNİN (HDB) BANKALAR AÇISINDAN ÖNEMİ

Bankalar ticari kredi tahsisinde firmaların finansal ve finansal olmayan bilgilerine özellikle ulaşmak isterler. Firmanın ticari faaliyetinin uygunluğu, mali yapısı, borç-alacak ve vade dengesi, özkaynak yeterliliği, faaliyet gösterilen alanın uygunluğu, devletle ilişkileri, ortaklık yapısı, ortakların ticari itibarları ve deneyimleri gibi birçok bilginin

yeterliliğini inceleyerek bu bilgilerin doğruluğunu araştırmak bankalar açısından kredinin sorunlu duruma gelip gelmemesi açısından son derece önemlidir.

Firmaların kredi kullanım yükümlülüklerini yerine getirmeye ilgili sıkıntılarının çeşitli nedenleri vardır. Ancak, en önemli neden, finansal tabloların düşük kaliteli olmasıdır (Serov, 2011). Bu nedenle, bankaların bu istihbari çalışmalarında firmaların finansal tablolarından gelir tablosu, bilanço, nakit akım tablosu, özkaynak değişim tablosu gibi finansal tabloları son derece önem taşımaktadır. Bankaların özellikle rating değerlendirme yöntemleriyle verilen kredilerindeki finansal analizler çok ayrıntılı çalışmaları içerdiğinden firmaların bankalara sunduğu bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu, özkaynak değişim tablosu ve bunların dipnotları firmaların gerçek ticari faaliyetinin finansal çerçevesinin tespitini ve bankaların finansal bilgiler yardımıyla firmalar hakkında kredi kararını etkileyecek çok çeşitli bilgiye ulaşmasını sağlamaktadır. Bankalar ayrıntılı bilgilerle yaptıkları çalışmalarla firmaların ticari faaliyetlerinin tüm ayrıntılarına ulaşmakta, firmaların hangi şartlarda faaliyetlerine devam ettiklerini, risk seviyelerini, kullanılacak kredinin amacını, kredinin verimli kullanılma durumunu ve geri dönme ihtimalini ortaya koyabilmektedirler. Böylelikle bankalar kredi kararlarında rasyonel kararlar vererek, doğru müşteriye doğru krediyi kullanarak verilen kredilerden gelir elde etmekte, karlılığına olumlu katkı yapmakta, özkaynak gelişimini devam ettirmekte ve böylece piyasadaki güvenilirliğini arttırabilmektedir. Ayrıca bankalar sorunlu kredi oranını düşürerek, sorunlu kredi nedeniyle oluşması muhtemel zararları önleyebilmekte, oluşacak risk yoğunluğunu azaltabilmektedirler.

Değerleme yöntemleri bankaların kredi kalitesini de belirleyen etmenlerdir. Bu amaçla, Türkiye’de faaliyet gösteren bir kamu bankasının verileri örnek olarak kullanılmıştır. Kredi değerlendirme yöntemlerine göre 30.06.2012 tarihi itibarıyla verdiği kredilerin adet ve tutar olarak dağılımı Tablo 1’de, verilen kredilerin değerlendirme yöntemlerine göre takip tutar ve oranları ise Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 1’de kredi tahsisinde, rating ve scoring yöntemlerinin HDA yöntemine kıyasla çok daha düşük seviyede uygulandığı görülmektedir.

Tablo 1: Kredi Değerlendirme Yöntemlerine Göre Tahsis Edilen Krediler

TAHSİS YÖNTEMİ	ADET	TUTAR (TL)	KREDİ ORANI (%)
HDA	129.022	5.271.117.481	50,7
SCORING	21.959	2.458.769.221	23,7
RATING	3.117	2.223.550.246	21,4
DİĞER(NAKİT VB.KARŞILIĞI)	2.557	427.371.494	4,2
TOPLAM	156,655	10.380.808.442	100,00

4. HDA YÖNTEMİYLE VERİLEN KREDİLERİN SORUNLU KREDİ İÇİNDEKİ DURUMU

HDA kredi değerlendirme yöntemi, bankaların faaliyetleri yeterli ancak bunu belirli nedenlerle finansal tablolarına yansıtamayan, ticari itibarlarının yüksek olduğuna ve ticari faaliyetlerinde olumsuzluk bulunmadığına inanılan ticari müşterilerine, kredi tahsisinde olanak vermektedir. İlgili yönetmelikle^{****} bu tür kredilerin yasal tutarı en son 250 Bin TL olarak belirlenmiştir^{*****}. Yine ilgili yönetmelikte HDB alınması zorunlu tutulmayan banka müşterilerinin ayrıntıları belirtilmekle birlikte yoğunlukla ticari firmalar ve şahıs firmalarına kullandırılan bu kredilerin bankalar açısından sorunlu duruma gelme ihtimali, HDB alınarak verilen kredilere oranla daha yüksek tutarlarda olduğu tespit edilmiştir.

**** Bankacılık dilinde “Hesap Durum Belgesi” olarak adlandırılan bu tabloların alınmasının zorunlu tutulduğu kredilerin özellikleri, hesap durumu olarak kabul edilecek belgeleri ve bu tabloların denetimi ile ilgili kurallar, Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik’le Resmi Gazetenin 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

***** Hesap Durum Belgesi (HDB) alınması zorunlu olmayan kredi işlemleriyle ilgili tutarı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu muhtelif dönemlerde güncellemektedir. HDB alınmasının zorunlu tutulmadığı kredi tahsis tutarı, ilgili kurum tarafından en son 12.11.2009 tarihinde güncellenerek 250 Bin TL olarak belirlenmiştir.

Tablo1’de verileri alınan kamu bankasının kredi yapısı incelenirken, Tablo 2’de ise, bankanın değerlendirme yöntemlerine göre tahsis ettiği ve kullandığı ticari ve kurumsal kredilerinin takibe düşme oran ve tutarları yer almaktadır.

Tablo 2: Kredi Değerlendirme Yöntemine Göre Kullanılan Kredilerin Takibe Düşme Oranları

TAHSİS YÖNTEMİ	TAKİP TUTARI (TL)	TAKİP ORANI (%)
HDA	255.643.752	91,6
SCORING	6.724.749	2,4
RATING	15.672.191	5,7
DİĞER(NAKİT VB.KARŞILIĞI)	798.614	0,3
TOPLAM	278.839.306	100,00%

Tablo 2 incelendiğinde HDA değerlendirme yöntemiyle verilen kredilerdeki takibe düşme oranının, firmanın finansal verileri dikkate alınarak scoring ve rating yöntemleriyle verilen kredilerdeki takibe düşme oranından çok daha yüksek olduğu görülmektedir. HDA kredi değerlendirme yöntemiyle verilen kredilerdeki sorunlu kredi oranının % 91,6 gibi çok yüksek seviyelerde olmasının nedenleri incelendiğinde; bu kredi yöntemi dar kapsamlı bilgi ve belgelere dayalı olarak uygulanmakta, finansal veriler hiç dikkate alınmamakta ya da çok az dikkate alınmakta, firmalara faaliyet hacmiyle orantısız kredi tahsisi yapılmakta, firmanın faaliyet hacmi doğrultusunda teminat alınmamakta, objektif değerlendirme ölçütleri yerine subjektif değerlendirmelerle kredi tahsisi yapılmaktadır.

Ticari ve kurumsal işletmeler için belirlenen kredi tahsis yöntemlerinin uygulanmasına yönelik yasal yetkiler ve limitler bulunmakla birlikte, ticari kredi tahsisinin özünde işletmelerin finansal bilgilerinin, gerçek ticari faaliyetiyle karşılaştırılarak analiz edilmesi ve bu analizler sonucunda firmaların risk notları olarak

değerlendirilen rating notlarına göre kredi tutarı, teminatı ve fiyatı belirlenmelidir. Bankaların, kredi tahsisinde sorunlu kredi oranını düşürebilecek en önemli bilgi kaynağı olan firmaların finansal bilgilerinden daha fazla yararlanmaları gerekmektedir.

5. SORUNLU KREDİLERİN BANKA RİSK HARİTASINA ETKİSİ

Finansal sistem tasarruf birikimi, servet oluşumu, likidite, kredilendirme, ödeme, piyasa risklerinden korunma ve makro ekonomik politikalara aracılık gibi temel fonksiyonlara sahiptir. Temel görevi; ödünç verilebilir fonları mal ve hizmet satın alanlara, yeni araç ve tesislere yatırım yapan kişilere ve firmalara aktarmaktır. Bu çerçevede sistem görevini yaparken iki temel unsuru gözetmektedir (Rose, 2003).

- Bilgi üretmek ve sermaye dağıtmak,
- Risklerin optimal dağılımını sağlamak.

Bankalar fon transferi sürecinde müşterilerinin istihbaratı ve mali verileri hakkında kapsamlı araştırmalar yapmaktadır. Bu araştırmalar sonucu elde edilen bilgiler doğrultusunda tahsis edilen kredilerin geri dönüşleri risklerin optimal dağılımını da beraberinde getirmektedir. Finansal bilginin hiç kullanılmadığı ya da dar kapsamda değerlendirildiği bir kredi tahsisi ile birlikte bankaların sorunlu kredilerinde artış görülebilmektedir. Sorunlu kredi, banka ile borçlu arasındaki geri ödeme anlaşmasının önemli şekilde bozularak tahsilatın gecikmesi ve zarar olasılığının ortaya çıkması olarak tanımlanabilir (Belkıs, 1990).

Hesap durum belgesi alınmadan verilen kredilerin yol açtığı sorunlu kredi oranı öncelikle bankalarda kredi riskine yol açmaktadır. Kredi riski ile birlikte likidite riski kaçınılmaz risk unsuru oluşturmaktadır. Çünkü geri dönmeyen kredi anapara ve faizleri bankaların beklediği fonun planlanan zamanda ve hacimde dönüşünü önleyerek, bankanın taahhütlerini yerine getirmesini engelleyecektir. Bu şekilde likidite riski ile birlikte taahhüt riski de kaçınılmaz risk unsurlarından olacaktır. Kısaca sorunlu kredilerin sayı ve hacmindeki artışla birlikte banka mali yapısını ve mali dengesini bozabilecek tüm risk unsurları devreye girebilmektedir.

Bankaların maruz kaldıkları riskler 8 Şubat 2001 tarih 23412 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında

Yönetmelik” le tanımlanmış olup, yönetmelik doğrultusunda aşağıda belirtilen riskler aynı zamanda sorunlu krediler sonucu bankaları olumsuz olarak etkileyen risklerin de tanımını vermektedir.

Bu riskler kısaca aşağıda açıklanmaktadır:

• **Kredi riski:** Banka müşterisinin yapılan sözleşme gereklerine uymayarak yükümlülüğünü kısmen veya tamamen zamanında yerine getirememesinden dolayı bankanın karşılaştığı durumu ifade eder.

• **İşlemin sonuçlandırılmaması riski:** Bankanın karşı taraftan, umulan sürede işleme konu finansal aracı ya da fonu (nakdi) teslim alamaması, elde edememesi durumunu ifade eder.

• **İşlemin sonuçlandırılma öncesi oluşan risk:** İşlemi yapan taraflardan birinin, işlemin süresi içinde, sözleşmedeki yükümlülüğünü yerine getiremeyeceğinin anlaşıldığı durumu ifade eder.

• **Ülke riski:** Uluslararası kredi işlemlerinde, krediyi alan kişi ya da kuruluşun faaliyette bulunduğu ülkenin ekonomik, sosyal ve politik yapısı nedeniyle yükümlülüğün kısmen veya tamamen zamanında yerine getirilememesi ihtimalidir.

• **Transfer riski:** Krediyi alan kişi ya da kuruluşun bulunduğu ülkenin ekonomik durumu ve mevzuatı nedeniyle döviz borcunun aynı türde veya konvertibl diğer bir döviz ile geri ödenememe ihtimalidir.

• **Likidite riski:** Bankanın nakit akışındaki dengesizlik sonucunda nakit çıkışlarını tam olarak ve zamanında karşılayacak düzeyde ve nitelikte nakit mevcuduna veya nakit girişine sahip bulunmaması riskini ifade eder.

• **Piyasaya ilişkin likidite riski:** Bankanın piyasaya gerektiği gibi girememesi, bazı ürünlerdeki sığ piyasa yapısı ve piyasalarda oluşan engeller ve bölünmeler nedeniyle pozisyonlarını uygun bir fiyatta, yeterli tutarlarda ve hızlı olarak kapatamaması veya pozisyonlardan çıkamaması durumunda ortaya çıkan zarar ihtimalini ifade eder.

- **Fonlamaya ilişkin likidite riski:** Nakit giriş ve çıkışlarındaki düzensizlikler ve vadeye bağlı nakit akımı uyumsuzlukları nedeniyle fonlama yükümlülüğünü makul bir maliyet ile potansiyel olarak yerine getirememe ihtimalini ifade eder.

- **Piyasa riski:** Bilânço içi ve bilânço dışı hesaplarda bankalarca tutulan pozisyonlarda finansal piyasadaki dalgalanmalardan kaynaklanan faiz, kur ve hisse senedi fiyat değişmelerine bağlı olarak ortaya çıkan faiz oranı riski, hisse senedi pozisyon riski ve kur riski gibi riskler nedeniyle zarar etme ihtimalini ifade eder.

- **Faiz oranı riski:** Faiz oranlarındaki hareketler nedeniyle bankanın pozisyon durumuna bağlı olarak maruz kalabileceği zarar ihtimalini ifade eder.

- **Operasyonel risk:** Banka içi kontrollerdeki aksamalar sonucu hata ve usulsüzlüklerin gözden kaçmasından, banka yönetimi ve personeli tarafından zaman ve koşullara uygun hareket edilememesinden, banka yönetimindeki hatalardan, bilgi teknolojisi sistemlerindeki hata ve aksamalar ile deprem, yangın, sel gibi felaketlerden kaynaklanabilecek kayıpları ya da zarara uğrama ihtimalini ifade eder.

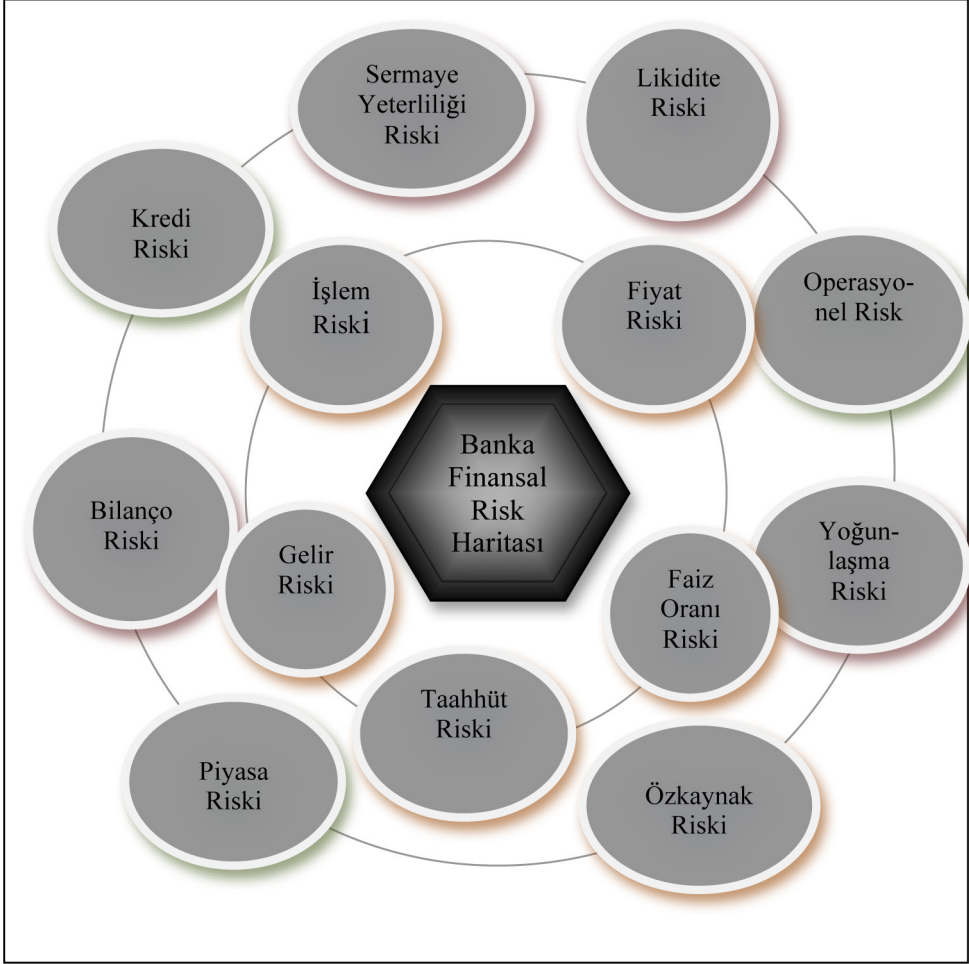
- **Mevzuata ilişkin yetersiz bilgi riski:** Banka tarafından yetersiz ya da yanlış yasal bilgi ve belgeye dayanarak yapılabilecek işlemler neticesinde hakların beklenenden düşük, yükümlülüklerin ise beklenenin üzerinde gerçekleşme ihtimalini ifade eder.

- **İtibar riski:** Faaliyetlerindeki başarısızlıklar ya da mevcut yasal düzenlemelere uygun davranılmaması neticesinde bankaya duyulan güvenin azalması veya itibarının zedelenmesi ile ortaya çıkabilecek kaybı ifade eder.

- **Düzenlemelere uyulmama riski:** Mevzuat hükümlerine ve yasal yükümlülüklerle uyulmaması sonucu ortaya çıkabilecek kaybı ifade eder.

Belirtilen riskler bankaların risk haritalarını da olumsuz olarak etkilemektedir. Kredi risk haritasında en önemli risk çeşidi kredi riski olmakla birlikte sorunlu krediler birçok risk unsurunu tetiklemektedir. Bunlar likidite, taahhüt, operasyonel, piyasa, işlemin sonuçlandırılmama ve ülke riskidir. Belirtilen riskler çarpan etkisiyle birbirlerini tetikleyerek banka mali yapısını olumsuz olarak etkileyebilecek boyutlara ulaşabilmektedir. Mali yapısı bozulan bankalar planlanan kârı elde

edemeyerek kar kaybı hatta zararlarla sonuçlanan ve sermaye yetersizliğine kadar varan problemlerle karşılaşabilmektedirler. Belirtilen problemlere yol açan ve banka risk haritasını olumsuz olarak etkileyen riskler aşağıdaki Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1: Banka Finansal Risk Haritasına Etki Eden Riskler

6. SORUNLU KREDİLERİN BANKA FİNANSAL YAPISINA ETKİLERİ

Özellikle gelişmiş ülkelerdeki bankalar ve diğer kredi kuruluşları ağırlıklı olarak, asimetrik bilgi maliyetlerini ve bunun yanında sektördeki sorunlu kredi riskini azaltmaya çalışmaktadırlar (Serov, 2011). Bankaların faaliyetlerini olumsuz olarak etkileyen, finansal yapısını tahribata uğratan ve Şekil 1’de belirtilen kredi, özkaynak, faiz, likidite ve sermaye yeterliliği gibi çok sayıda risk çeşidi bankaların bilanço ve gelir tablosunu olumsuz olarak etkilemektedir. Banka bilançosuna etki eden ve finansal yapısını bozan risk çeşitleri, banka faaliyetleri ile birebir eşleştirilerek aşağıda incelenmektedir.

6.1. Sorunlu Kredilerin Banka Bilançosuna Etkileri

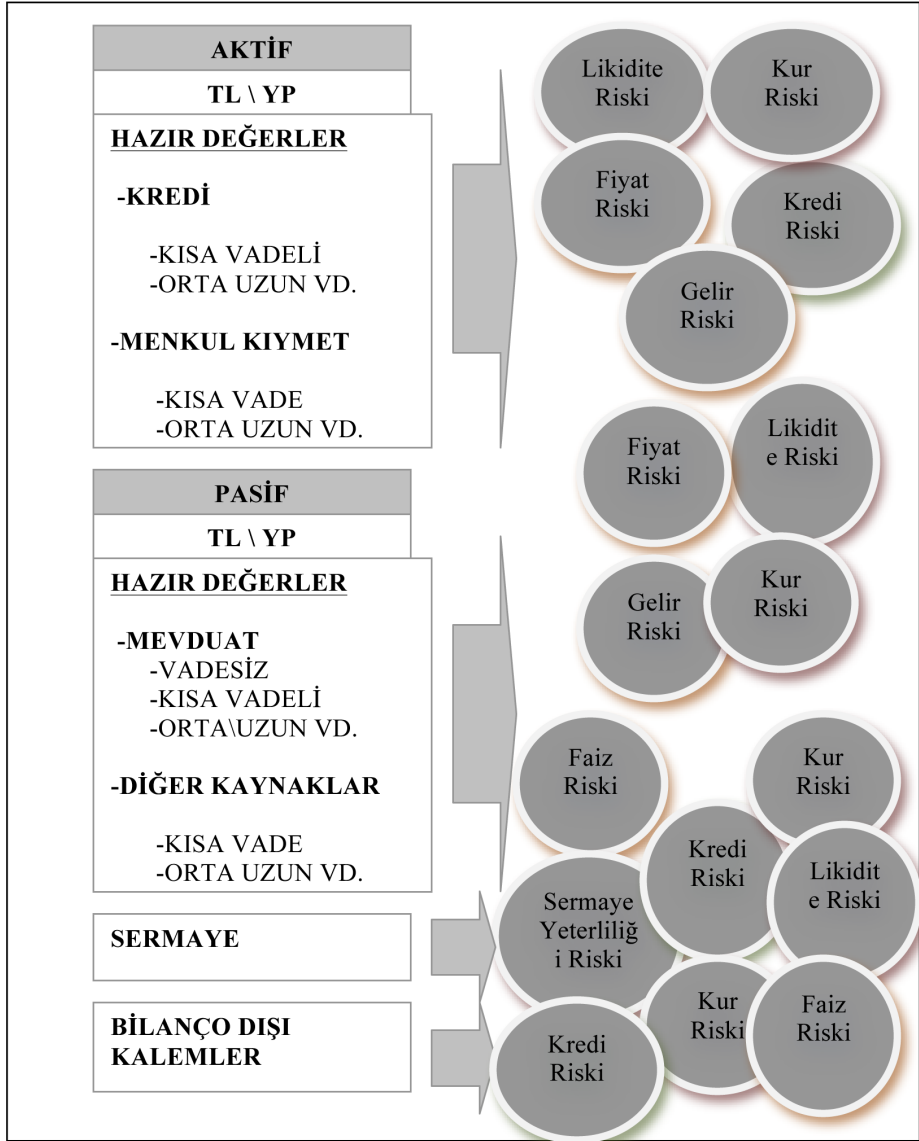
Banka bilançosundaki aktif ve pasif hesapları TL ve YP olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Aktif tarafında bulunan hazır değerler likidite ihtiyacının temin edilebilmesi amacıyla bankalar tarafından kasalarında ya da merkez bankası nezdinde tutulan nakit ve nakit benzeri varlıklardan oluşmaktadır. Bu varlıkların likidite ihtiyacını karşılamaması durumunda bankalar bir likidite problemi ile karşı karşıya kalabilecek ve devlet tahvili gibi kolayca nakde dönüştürülebilir diğer varlıklarını likidite ihtiyacı için satmak zorunda kalabileceklerdir. Böyle bir zorunlu satış durumunda bankalar ciddi zararlarla karşılaşabilmektedirler. Likidite riskinin iyi yönetilmesinin önemi burada yatmaktadır (Eken, 2006).

Aktiflerde yer alan krediler grubu tüketici kredileri, ticari krediler, ihracat kredileri, ithalat kredileri vs. kalemlerden oluşmaktadır. Bu kredilerin tamamının az ya da çok geri ödenmeme riski bulunmaktadır. Bu nedenle bu bilanço grubu kredi riskine maruz kalmaktadır. Kredi riskinin yanı sıra, kısa vadeli krediler faiz oranı riskinin gelir riski kısmından etkilenirken, orta-uzun vadeli krediler ise faiz oranı riskinin fiyat riski kısmından da etkilenmektedirler. Menkul kıymetler grubu bankaların portföylerinde bulunan devlet tahvili, hazine bonoları, özel sektör tahvil ve bonoları ile diğer menkul kıymetlerden oluşmaktadır. Kredi riskine maruz

olan bu grup aynı zamanda faiz oranı riskine de ciddi bir şekilde maruz kalmaktadırlar. Faiz oranlarında meydana gelen dalgalanmalar bu kalemlerin piyasa değerlerinde önemli oynamalara neden olmaktadır. Aktiflerde yer alan yabancı para kalemler, yukarıda sıralanan risklerin yanı sıra ayrıca kur riskine de maruzdurlar. Paritelerde meydana gelen oynamalar bu kalemlerin piyasa değerlerinde ve gelirlerinde büyük oynamalara neden olmakta ve sonuçta bankanın net karını etkilemektedir (Eken, 2006).

Bilançonun pasif tarafında yer alan, şahıslar, firmalar ve devlet tarafından açılan mevduat hesaplarının tamamı vadesinden önce çekilme riskine maruzdurlar. Yani bu kalemler likidite riskine maruzdurlar. Likidite riskinin yanı sıra kısa vadeli mevduat faiz oranı riskinin gelir riski unsuruna ve orta-uzun vadeli mevduat ise fiyat riski unsuruna maruzdurlar. Mevduat sertifikaları, bankalar arası piyasadan temin edilen fonlar, merkez bankasından alınan krediler vs. gibi değerlerden oluşan satın alınan fonlar da yine faiz oranı riskinin gelir riski unsuruna maruzdur. Döviz bazlı kalemler ise bu risklere ilave olarak ayrıca döviz kuru riskine maruzdurlar. Pasif tarafta yer alan sermaye kalemi ise sermaye yeterliliği riskine maruzdur. Diğer risklerden kaynaklanan zararlar sermayeden düşüldüğü için sermaye dolaylı olarak yukarıda sıralanan bütün risklere de maruz kalmaktadır. Bu nedenle yukarıda sıralanan risklerin kötü yönetilmesi bankaların sermayelerinin azalmasına ve belki de tükenmesine neden olabilecektir. Bilanço dışı kalemler; garantiler, kefaletler, swaplar, türev enstrümanlar, akreditifler, kabuller vs. kalemlerden oluşmaktadır. Bilanço dışı kalemler de özelliklerine göre yukarıda sıralanan risklerden bir ya da birkaçına maruz kalmaktadır (Eken, 2006).

Şekil 2’de, yukarıda da açıklanan bankaların faaliyetleri itibariyle maruz kaldığı risklerin, banka bilançosuna eşleştirilmesiyle bankalarda bilanço risk haritası oluşturulmuştur.

Şekil 2: Bankalarda Bilanço Risk Haritası

6.2. Sorunlu Kredilerin Banka Gelir Tablosuna Etkileri

Net faiz geliri bankaların temel gelir kaynağıdır. Batık krediler için ayrılan karşılıklar düşüldükten sonra net faiz gelirine ulaşılmaktadır. Kredi riskinin net faiz gelirini etkilemesi iki şekilde olabilmektedir. İlk olarak banka verdiği bir krediyi zamanında faiziyle beraber tahsil edemediğinde bir faiz geliri kaybına uğramaktadır. Bu kayıp bankanın Şekil 3’de belirtilen “Gelir Tablosu Risk Haritası”nın net faiz geliri kısmını etkilemektedir. Ancak kayıp bununla sınırlı olmamaktadır. Zira banka ikinci olarak anapara kaybına uğradığı için karşılık^[*] ayırmak zorunda kalmakta ve bu kayıp da Şekil 3’teki karşılıklar sonrası net faiz geliri kısmını azaltmaktadır (Eken, 2006).

Şekil 3’te bankaların gelir yaratan işlemlerindeki faaliyetleri ile maruz kalınan risklerinin eşleştirilmesi ile gelir tablosu kaynaklı risk haritası oluşturulmuştur.

* Bankaların kredileri ve diğer alacaklarının niteliklerine göre sınıflandırılması ve bunlar için ayrılacak karşılıklara ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacı ile kısaca Karşılıklar Yönetmeliği olarak bilinen “Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Karşılıklar Yönetmeliğinin en önemli maddelerinden biri, kredilerin sınıflandırılması ile ilgili olan maddesidir. Söz konusu yönetmeliğe göre bankalar kredilerini 5 grupta sınıflandırmalı ve izlemelidir. Ayrıntılı bilgi için bkz: <http://www.bddk.org.tr>

Faiz Geliri	Faiz Riski
_ Faiz Gideri	
Net Faiz Geliri	Gelir Riski
_ Batık Krediler İçin Ayrılan Karşılıklar	
Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri	Kredi Riski
Faiz Dışı Gelirler	
_ Faiz Dışı Giderler	
Net Faiz Dışı Gelir	İşlem Riski
Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri	
+ Net Faiz Dışı Gelir	Bilanço Riski
Vergi Öncesi Gelir	
_ Vergi	
Net Faaliyet Karı	Sermaye Yeterliliği Riski
+ - Menkul Kıymet Kar\Zararı	
Net Kar (Özsermayeye Yapılan Eklenti)	

Şekil 3: Banka Gelir Tablosu Risk Haritası

Gelir tablosu risk haritasına olumsuz etkileri bulunan risk çeşitleri ve neden olduğu etkiler aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmaktadır:

- **Kredi Riski:** Kredi riskinin neden olabileceği faiz geliri ve anapara kaybının önlenmesi etkin bir kredi riski yönetimi ile mümkün olabilecektir. Bir finansal risk olarak kredi riski, yeterli bir istihbarat ve finansal analiz yapılmadan kredi kullandırımı durumunda sorunlu kredi sonucunu meydana getireceğinden, sonucunda finansal yönüyle bankalara zarar verebilecektir.

- **Operasyonel Risk:** Yeterli bir istihbarat ve finansal analiz neticesinde belirlenen kredi kullandırım şartlarına, bankaların ilgili birimleri tarafından uyulmadığı durumlarda oluşan risk, operasyonel yönüyle bankalara zarar verebilecektir. Bu nedenle, kredi riskinin hem finansal yönüyle ve hem de operasyonel boyutuyla yönetilmesi bankalar için hayati bir önem taşımakla birlikte gelir tablosu risk haritasını etkileyen en önemli faktör olmaktadır.

- **Likidite Riski:** Karşılıklar sonrası net faiz geliri kalemini etkileyen ikinci finansal risk likidite riskidir. Likidite riski bir bankanın mevduat çekilişlerine ve kredi taleplerine zamanında ve tam olarak kaynak yetiştirememesi durumunda ortaya çıkmaktadır (Eken, 2006).

- **Faiz Oranı Riski:** Gelir tablosu risk haritasında olumsuz etkisiyle dikkat çeken ve bankaların kar marjını etkileyen önemli risk çeşitlerinden biridir. Faiz oranı riski faize hassas aktiflerin gelirleri ile faize hassas pasiflerin maliyetlerinin değişmesine neden olmaktadır.

7. SONUÇ

Bankaların ana faaliyetini oluşturan kredi tahsisi, bankalar açısından karlı, bir o kadar da riskli ana işlevlerinden birini oluşturmaktadır. Kredi tahsisi ile birlikte bankalar fon kullanımını sağlamakta, gelecekte belirlenen vadeler için kullanılan fonların anapara, faiz ve masrafları ile geri dönüşünü beklemektedir. Bu beklenti, bankalar açısından fırsat maliyeti riskinin bir sonucu olarak gelecekte getiri elde edememe riskini de beraberinde getirmektedir. Bu nedenledir ki bankalar bu faaliyetlerini yerine getirirken tahsis edilen kredilerin ödenmemesinden kaynaklı zararlarını minimum düzeyde tutacak şekilde hareket etmek zorundadırlar.

Kredi riski değerlendirmesinin temel amacı, kredi kalitesinin veya ilk önlem olarak borçlunun finansal sağlığının bozulmasını önlemek ya da zararlarını kontrol etmeye zorlama noktasındadır (Serov, 2011). Özkaynakları ile birlikte üçüncü kişilere ait kaynakları da kullanan ticari bankalarda kredilerin geri ödenmemesi, banka faaliyetlerinde olumsuzluklara yol açmakta hatta varlıklarını sürdürmemesi sonucunu doğurabilmektedir. Türkiye bankacılık sektöründe, gerek kriz öncesinde, gerekse kriz sürecinde yaşanan gelişmeler, Mishkin'in krize gidilen süreç tanımlamasıyla uyumludur. Adı geçen ekonomist, krize gidilen süreci, ters seçim ve ahlaki risk sorunları bağlamında açıklamaktadır. Mishkin'e göre, bu iki sorunun bulunduğu bir finansal sistemde, belirsizliğin artması, faiz oranlarının yükselmesi, finansal ve finansal olmayan sektörlerde bilançoların bozulması gelecekte bir kriz çıkması ihtimalini artırmaktadır (Mishkin, 2001).

Banka kredi risk haritasındaki bozulmaların en önemli nedenlerinden birini oluşturan, kredi dönüşleri ile ilgili problemi yaratan sürece bakıldığında, bu kredilerin oluşumunda içsel ve dışsal birçok etmenin rol aldığı görülecektir. Firma iç yapısından kaynaklı güçlüklerden dolayı krediler problemli hale gelebileceği gibi, banka açısından kredinin tahsis aşamasındaki yanlış kredi değerlendirme yöntemi, yetersiz istihbarat çalışmaları, hatalı teminatlandırma ve risk yönetimindeki hatalar nedeniyle de kredilerde yapısal problemler yaşanabilmektedir. Kredilerin problemli

hale dönüşme riski bankaların taşıdığı en büyük risklerden biri olması nedeniyle, kredi yönetiminden sorumlu olan yöneticiler bu problemlili kredileri makul bir seviyede tutabilmeli ve kredi kalitesinin bozulması halinde oluşabilecek zarardan bankayı koruyabilmelidirler. Ancak bankaların verdikleri kredilerden kaynaklı risklerden korunabilmek için, firmaların finansal verilerini çok iyi analiz etmeleri ve bu finansal verileri yardımıyla kredi kararını almalıdırlar. Firmaların finansal verileri baz alınmadan verilecek kredi kararı kredi kalitesinde bozulmalara yol açarak sorunlu kredi oranını arttıracaktır. Bankaların subjektif değerlendirme yerine objektif değerlendirme yöntemlerini geliştirebilmeleri için özellikle rating yöntemiyle kredi tahsisine ağırlık vermeleri önem arz etmektedir. Bu değerlendirme yöntemiyle verilen kredilerde çok daha geniş kapsamlı finansal ve finansal olmayan analiz yapılarak her analiz kalemi için verilen puanların toplamı ile firmaların risk puanları oluşturulmaktadır. Her firma için oluşturulan rating puanı, kredinin tahsis kararında, kredi türünde, tutarında, teminatında, fiyatlamasında ve kredi ile ilgili diğer koşullarda en önemli belirleyici etken olmaktadır. Bu nedenle bankalar kredi değerlemesinde rating yöntemlerini daha da geliştirerek özellikle ticari ve kurumsal tüm müşterilerine uygulamalıdırlar.

Rating kredi değerlendirme yöntemiyle kredi tahsisi sonucunda, batık kredi oranında düşüşler yaşanabilmekte ve banka risk haritasına olumlu etki yapabilmektedir. Kredi batıkları nedeniyle banka risk haritasını olumsuz olarak etkileyen riskler başta, kredi, sermaye yeterliliği, likidite riski olmak üzere, faiz, kur, gelir, taahhüt riski gibi birçok risk çeşidinden oluşmaktadır. Ticari firmaların risk derecelerini belirleyen kredi değerlendirme yöntemlerinin gelişmesi ve doğru kredi kararlarının verilmesi sağlanarak bankaların sorunlu kredi oranları düşürülerek finansal risk haritalarındaki olumsuzluklar minimum seviyeye indirilebilecektir.

KAYNAKÇA

Akgüç, Ö. (2006). Mali Tablolar Analizi. (12.Basım). İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık.

Ekren, N. (Haziran 2008). TBB 51. Olağan Genel Kurulu, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı, Prof. Dr. Nazım EKREN'in Açılış Konuşması. Bankacılar Dergisi, Sayı:65, S.4.

Belkıs, S. (1990). Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi, Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı, Yayın No:11, S.251.

Çıtak, N. (2009). Yaratıcı Muhasebe Hileli Finansal Raporlamamıdır?. Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 91, S.83.

Dymi, A. (Dec. 2010). Customer Behavior Coerces Update of Risk Scoring Tool. Mortgage Servicing News , 14 (12), 14-16.

Eken, M. H. (Nisan 2006). Türk Bankacılık Sektörü Yapılanma Sürecinde Bankalarda Finansal Risk Yönetimi-I, Analiz. Marmara Üniv. Muhasebe-Finansman Araştırma ve Uygulama Dergisi (MUFAD), 6 (15), 79-81.

Henkel, C. (Oct. 2011). Mastering Your Rating Scale. The RMA Journal 94 (2), 48-51.

Mishkin, S. F. (2001). Financial Policies and the Prevention of Financial Crises in Emerging Market Countries, NBER Working Paper Series, No: 8087, 3-13.

Resmi Gazete. (2001). Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetim Sistemleri Hakkında Yönetmelik, Tarih: 08.02.2001, Sayı: 24312.

Rose, P. And Marquis, M. (2003). Money and Capital Markets. (5. Edition). USA: Mc Graw Hill.

Serov, V. (1 April 2011). Credit Risk Measurement of SMEs. <<http://ssrn.com/abstract=2018110>> (2012, March 8).

Talu, H. (2-6 Mayıs 2001). Muhasebe Mesleğinin Para ve Sermaye Piyasalarındaki Yeri ve Önemi, İSMMMMO Sempozyumu. Sayı 7, S.2.

[http://www.istanbulsmmmmodasi.org.tr/sempozyumkonu.asp?id=1125&did=1&dad=5.%20MUHASEBE%20DENETİMİ%20SEMPOZYUMU%20\(2-6%20Mayıs%202001\)10.12.2008](http://www.istanbulsmmmmodasi.org.tr/sempozyumkonu.asp?id=1125&did=1&dad=5.%20MUHASEBE%20DENETİMİ%20SEMPOZYUMU%20(2-6%20Mayıs%202001)10.12.2008).

Yayla, M. Ve Kaya, Y.T. (Mayıs 2005). Basel II'nin Ekonomik Yansımaları ve Geçiş Süreci, BDDK Araştırma Dairesi Çalışma Raporları, Sayı:3. S.1.

T.C. Ziraat Bankası. (2005). Risk İzleme Eğitim Notu, Ankara.

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Mevzuat/Bankacilik_Kanununa_Iliskin_Duzenlemeler. 17.12.2011

<http://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dergiler/Dokumanlar/sayi71.pdf> 22.01.2012

<http://www.resmigazete.gov.tr>

<http://www.tcmb.gov.tr>